

ניו-יורק, 5.1.39

אמס התחבטנו בשאלה כיצד לתת כלמי רוזוולט ומשרד החוץ ידיעתנו על איגרת א.ס. לנשיא.
הבוקר הופיעה האיגרת בנ.י. מיימס: צירות סעודיה בקהירו מטרה האיגרת לפרסום...

- העתונות כלאה הבוקר הערכות שבחים ובקורה על נאום של רוזוולט אהמול בקונגרס.
נמצא סוף סוף אדם בין הקיפוי עולם שהשמיע באזני קריצי גרמניה ואיסליה דברים
כדבבנות. נאום זה הוא צעד חשוב כלמי קרעור המדיניות של התבודדות. יש ככובן ספק רב
אם אחרי הדברים יבואו המעשים - המעשים הם בידי הקונגרס ולא בידי הנשיא. אך אין
לספק גם זכות דברים הוגנים ונכונים). בנאום של רוזוולט היו שני רמזים חשובים בשביל
המדיניות העולמית: א) היקון חוקי הניטרליות, למען אפשר עזרה לקרבן ההתקפה,
ב) סנקציות כלכליות ופיננסיות נגד הדיקטטורים.

There are many methods short of war, but stronger and more effective
than mere words, of bringing home to aggressor governments the
aggregate sentiments of our own people."

והוא חוסיף

"At the very least we cand and should avoid any action or any
build
lack of action, which will encourage, assist or hid up an aggressor."

היסכים לו הקונגרס לשנות למטרה/אח חוק הנייטרליות?

- באחת עשרה וחצי אני יוצא לווינגטון.

פילדלפיה.

אני נמצא כאן בדרך חזרה מווינגטון לאחר שראיתי את הציר הצרפתי סנט-קנטיין, ל.ד.ב.
ובן כהן.

סנט-קנטיין קבע לי פגישה בארבע וחצי (4.30). בחכנסי ל-Chancery ראיתי עוזן
המודיע באוחזות גדולות שלפי השמועה נחמנה עליכם מדיקטטורה למשפט העליון. כעדי באחי
לנ.י. סיפר לי הכסטר שהקנדיטורה של עליכם יורה בהחלט מעל הפרק, לא רק מכני שאין

רוצים ליצור מסורת או רועם של מסורת שבמשפט העליון צריכים להיות שני יהודים, אלא בעיקר מטעם גיאוגרפי. רוב חברי המשפט הם מהמזרח: מהחלק התיכוני של אמריקה אין אף אחד מהמערב, והכרחי לספק מדינות המערב. מצבו של פרנקפורט קשה ביחוד, משום שהוא כברנדייס הוא ממאסמוצ'וסטס, ומבלי שברנדייס יחפזר אין לו כל שנס להתמנות אף פעם (כל עוד רוזוולט בבית הלבן - כי בלי רוזוולט אולי לא יחסנה בשום תנאי), וברנדייס מסרב להתפטר. בקרב הציונים יש אמילו החרעמות על כך, כי סוף הוא כבר בן 82.

כשום כך היחה השמועה של העתון חמוהה בעיניו. בעודי מהרהר יצא לקראתי הציר - סיפוס צרפתי מובהק. החל בצרפחית ועבר לאנגליה לפי כקשתי. מדבר אנגלית לא רעה, בהברח "צרפחית".

לאחר דברי ברכה הבעתי חממוני לאי-אישור החוזה, לאחר התיקונים שנחקלו ע"י ג'מיל מרדס, וסיפרתי לו הידיעה שקיבלתי מירושלם על אפשרות מהומות בסוריה.

ס.ק. דיבר במרירות על אי-האישור. אינו מבין מה ואיך קרה. הוא בעצמו סיפל בחיבור החוזה ובתיקונו. הוא מכיר היטב את עניני המזרח הקרוב, גם בסוריה וגם בארץ. שימש בצבא הבריטי בארץ בימי המלחמה כנסמח צבאי, לדעתו זהו משגז כבד.

דיברתי על הצורך להקים חזית ידידותית במזרח ים התיכון - תרכיה, לבנון והבית הלאומי. וסיפרתי על נסיעת חיים לתרכיה.

ס.ק. מתיחס בספקנות צינית לתרכים. הם מוכנים למכור א עצמם בכל שעה למרבה במחיר. הוא מכיר שהם משעבדים מבחינה כלכלית לגרמניה. אילו היה פרט עושה מה שגרמניה עושה לתרכים - היו מושיבים אותו במאסר. הם קונים מהתרכים בקורים ומוכרים במזוכנים. הוא יודע שתוצרת תרכיה הנמכרת כביכול לגרמניה נשלחה לאמריקה, אבל הוא מסופק אם אפשר לשנותו. בשביל האמריקנים זהו רק ענין של ביזנס פרטי, ואם יכלים לקנות דרך גרמניה אצטט יוחר בזול - לא יקנו מהתרכיה.

העירותי על עמדה א הנשיא לארצות הדיקדשורה שנתגלחה בנאופו אחפול. כלום אי אפשר שהמסעלה האמריקנית תבין שבשחררה את תרכיה מהלות כספית של גרמניה היא מחלישה את "הציר" הפשיסטי?

אין הוא סבור כך. אנשי המסחר באמריקא אינם שועים לפוליטיקה. שאלני על סיכויי השיחות בלונדון, אמרתי הסיכויים דלים. הוא התאונן על אנגליה שעמלה להקים חזית פן-ערבית, לא רק עכשיו. הוא רואה סכנה רבה בחזית זו, הדבר עלול להשמיד על אלגיר, תוניס, וכו'. צרפת מתנגדת לשיטה זו, אבל הממשלה בלונדון אינה שומעת לה.

שאלני אם מי הם הסנחייגים הציונים באמריקא, תארתי לו דמות ציוני אמריקא. שאלני "לא ציונים" וההבדל בין שני המינים. אמרתי אין הבדל ביחס לא"י אלא ביחס לגולה. לדעתי הצדק עם הלא ציונים. צרפתי אמריקני הוא אמריקני גמור - אם כי השפה והתרבות הצרפתית יקרה לו, אך אין לו כל קשר עם צרפת.

אמרתי שהצרפתי האמריקני אינו חייב לדאוג לגורל האומה הצרפתית. יש לה דואג-צרפתי, מה שאין כן ביחס לעם היהודי. כל זמן שאין "יהודה" עצמאית מוכרח או חייב כל יהודי, בהיותו נאמן לארץ שבה הוא יושב, לדאוג לגורל העם כולו.

לבסוף שאל על ויצמן וסיפר שהוא מכיר את ו. שרחוק וגולדמן, ושאל אם ויצמן יבוא הנה. סיפרתי לו על חכמים הכיכוס, ושיחקן שו. יהיה פה לאחר במר השיחות.

בצאתי מחדרו ראיתי עהון חדש ובו הודעה מוחלטת על סינוי פרנקפורטר.

מהציר הצרפתי נסעתי לביתו של ל.ד.ב. (2205) 1001 in W. California. Tel. של. (3129). חזקן קבע לי מבישה קצרה לעשרים לאחר שש. מצאתיו יושב בחדרו ומחכה לי. לאחר שראיתי אותו לפני שנה וחצי קפצה עליו זקנה. מבין צפדי, אזניו כבדו וכל מראהו אומר ישיש. אולם רוחו עז, מחשבתו צלולה, רוחו ער, ועדיין הוא מדבר בהתלהבות ובמרץ כעלם צעיר.

התחלנו כמובן מסינוי של פליכט. לפני חדשים אחדים, אמר ב., היה סינוי ובמור ש.ש. לא ימונה. אין לו עכשיו אינפורמציה מיוחדת, אולם הוא בשוח שהמינוי בא דווקא משום ש.ש. הוא יהודי - כהפגנה נגד היסלר ומוסוליני.

ומיד טאל אותי על עליה ב'. סיפרתי לו מה שידוע לי. התעניין בכל פרט, וביחוד ביחס לשלושונות. ראיתי שמלאכתו במחציתת לפל הפחות כבר נעשתה. אמרתי שבאתי אליו

בעיקר בענין זה, אך קודם עלי להגיד לו מה צמיו לנו מחשיהזת. מסרתי לו על עמדת הערבים (המופתי, א.ס., מצרים) על מה שידוע לנו בדבר עמדת הממשלה (גם היא לא יודעת עדיין, העירני) - ו"במה" אנו באים לשיחות מדרישה מערב א"י והצעת כרגספר לעיראק. שטע בענין, מבלי להפסיקני, אם כי שמיעתו כבדה, וכמה פעמים הייתי צריך להזכר בקול על דברי. כשגמרתי - התחיל לנאום. מתחילה בנחת, ומיד התחמם ודבריו שטפו בעוז ובאמונה ובהתלהבות:

- שאלת הפליטים עכשיו בוערת. מחוץ לא"י אין מתרון. הוא יודע שנהרגים עכשיו בארץ. בשנה זו נהרגו כמאתיים ושתים יהודים. חבל. אבל בסליטה נהרגו פי כמה. בגוססניה בלבד נהרגו שנים עשר אלף יהודים. אין להבחיל מהאכזרות, אלו הן אכזרות מלחמה. כשאנו הידיעות הסבהילות מלונדון הזמין אותי הנשיא פעמיים. הוא לא ענה לו העמולה - רק מסר לו עובדות. מה עשו היהודים בארץ. דבריו עשו רושם גדול. הנשיא מאמין בא"י. הוא יודע שזהו הפתרון. הוא רוצה לעזור. הוא גם מוכן לסייע לפרנסור ערבי לעיראק. זה צריך להסאר בסוד, אבל הוא מוכן שיעזרו באמריקא בכספים פרטיים וצבוריים, אם גם אנגליה וצרפת ישתתפו, הוא עכשיו דיבר עם הרבה אנגלים על א"י. דיבר גם עם עידן. כל הסכסכות מעונינות בעליה יהודית לארץ - מפריעים רק האנגלים. הם מוגי-לב. אך לא צריכים להבחיל. לא הערבים ולא האנגלים יכריעו. הכל הלוי בנו. העיקר שנהיה תקימים. אל נוותר. העשה הממשלה מה שעשה - נעסוד איהנים. זוהי מלחמה. יש לנו תמיכה מה אנגליה וזקוקה עכשיו לאמריקא. אם לא נעשה עכשיו משגה ולא נוותר ננצח. העיקר עליה. אטור לוותר בסאלת העליה.

אסרתי - אני מאוסר לציינן שהפעם אנ"י שנינו חמימי דעה. אני מסכים אתך במאה אחוז. אבל לא צא די בנחרצות שלילית, דרושה גם נחרצות חיובית. עלינו לעלות לארץ - בכל התנאים.

- כמובן, כמובן, הפסיקני, תמשיכו.

אסרתי: לא די במה שעושים עכשיו. זה לא יכל להסוך בצורה זו צא עד/ בלי סוף. אין סודות. עלינו להמשיך בגלוי, ולהניח להם - להפריע בכוח. יש לנו כוח.

- על זה לא צריך לדבר - אמר.

- אבל יש לראות התפתחות מוכרחת של דברים ולהכין להם - העירוחים.

- צריכים לעשות - ולא לדבר. להמשיך בכל צורה ובכל דרך. העיקר לא לוותר.

אמרת - זהו כל מה שרצינו לשמוע ממך.

אמרתי לו אז על רעיון הכינוס. זהו דבר טוב. אבל העיקר שלא תוותרו בלונדון. חזר שוב.

האלני אם נכון שהרבה ערבים ברחו מהארץ. אמרת שלמי השמעה - כמה עשרות אלפים. אבל יתכן שזוהי בוזמא. אבל יש אמטריות רבות כאשר לא היו לרכישת קרקע, ויש למהר, ולשם כך יש לארגן מלווה לקה"ק באמריקא.

היהודים העשירים, אמר, מהחילים כבר למחד גם באמריקא, והוא חושב שהפעם יענו. הנה יש יהודי עשיר אחד, לא ציוני, המוכן להוציא הרבה כסף על טרנספר של ערבים לעיראק. זהו סיפוטומסי.

Dentfeld

כשנפרדתי ממנו חזר שוב והזהיר אותי:

לפני לכתי אמרתי לו שרצינו לראות את בן כהן, אבל צלצלתי לו מניו-יורק ומושינגטון ואין תשובה. והוא ביקש את אשתו לחנוס את ב.כ.

היא צלצלה לממשלה - והוא נמצא. ביקשני לבוא מיד לרסטורן לאכול אהו יחד, כי רק בטעה הארוחת הוא חפשי.

מיד לקחתי טכטי ונפגשנו בחדר האוכל של מלון רוג'ר סמיט.

כשארמתי לו שבמשך כל הערב אחסול צלצלתי מני.י. - לא קיבלתי תשובה אמר לי שאין

הוא חוזר לביהו מהמשרד לפני אחת בלילה, ולפעמים לפני שחיס, ונחן לי הסלפון של

משרדו במחלקת מניס (1820 republic) ואם לא ימצא גם שם - עלי לצלצל ל"בית הלבן" - וימצאוהו.

מניו נהרו לרגל מינוי של פ.פ. לא באשר הוא יהודי, אלא באשר הוא ראוי לכך, כאשר

לא ראוי לכך שום איש יותר באמריקא.

שאלתי אם אחרי דבריו של רוזוולט יבוא גם מעשים. הוא ענה, שהועד לענייני חוץ בקונגרס כבר בודק את חוקי הנייטרליות.

כשספרתי לו על האופטימיות של ל.ד.ב. העיר שהזקן מגזים בנכונות אמריקא לעזור לנו. יש רצון טוב - אבל יש זהירות רבה.

שאלתי אם יבוא ללונדון?

יש לי התחייבות, והעבודה כאן מרובה, ענה. - אפרתי - יש לך גם התחייבות כלפי העם היהודי.

לטס מה אני נחוץ לכם - שאל.

אפרתי לנו סוף סוף אין לנו הרבה כלים, ועמדת אמריקא היא גורם חשוב, וכנס שאנו צריכים להזהר מהגזמת הגורם הזה, אנו צריכים גם להכניע מהמעט דמותו, וייתכן שיש לו כל הרצון הטוב - אבל בטלות פוליטיות הריהו דומה לתינוק. על דעת הבלתי ציונים לא נוכל לסמוך. הללו לקויים בחסבין של נחיתות. למשל הכסטר מבטל לגמרי ערך אמריקא בשבילנו, ולא יחכן שרק הם יהיו בלונדון. דווקא מפליא שהוא (ב.כ.) זהיר הרבה יותר מל.ד.ב. חובה עליו להיות אחנו במו"ם כבד-גורל זה.

וביחוד עכשיו - כשכבוד הדבר שפ.פ. לא יבוא.

דברי השפיעו עליו, אם כי לא נתן לי עדיין הבטחה מוחלטת לבוא.

סיפרתי לו שאלא אז על איגרת א.ס. לנשיא ונחתי לו הסברקים שקיבלתי מירושלם ולונדון בעניין זה. הוא סבור שהממשלה תסתפק בחשובה דיפלומטית. הם לא רוצים להראות לערבים שהם על ג.ד.נ, אבל יחכן שיהנו חשובה יותר מלאה. הוא בכל אופן יסגל בדבר ויעמוד על המשמר.

עוד בהיותי אצל ברנדיס נחקבלה בשבילי סלגרסה מהכסטר שכורש אדלר קבע לפי פגישתו בפילדלפיה למחר בשעה שתיים ורבע, והייתי מוכרח למהר לרכבת האחרונה. גם הוא מיהר לשוב למשרדו, ובשמונה וחצי נפרדנו. בקושי הספקתי להגיע לרכבת.

- - - -

הנה הגעתי באחת עשרה וחצי. שלחתי טלגרמה ל.פ.

Affectionate congratulations. Our people everywhere will proddly
bless your deserved nomination to supreme responsibility.

6.1.39, ניו יורק,

חזרתי הנה הערב מפילדלפיה. השיחה עם אדלר נקבעה לשניים ורבע. כל הנהגים שעניתי
אליהם לא ידעו הייתי Dropsie College, ג' בטלפון לא נמצא, לבסוף נמצא נהג
שסבור היה שהמקום ידוע לו, אלא לאחר שהגיע לשם נחברר שזה קולג' אחר, אמר אבל לשם
הגידו לי סוף סוף היכן דרומסי, והספקתי להגיע במועד.

השיחה עם אדלר נמשכה שתיים. חזקן היה מתחילה רוחח וזועף, אחר כך נעשה קר -
לבסוף ידידותי. לאחר ששפך את כל מרי זעמו על חיים והריק את כל קובלנותיו וקובלנות
חבריו וחברותיו - נח מזעזע, ואפשר היה לדבר על עצם העניינים.

לאחר שהסברתי לו בקצרה את מסיבות "השיחות" ולמה אנו רוצים לכנס באמריקא ועידה,
אמר: אהיה גלוי-לב. אי אפשר לשאת את ההנהגות הציונים. בחחילה אוקסובר הבהילו
אותנו. נרחמנו בפעולה, אם כי לא ידענו מה הסבב ולא ראו כלל צורך להודיע לנו.
בשנים לדצמבר שלח (אדלר) מברק לחיים - ולא קיבל כל השונה עד היום הזה. ב-24 שלח
חיים מברק לווייז וגולדמן שהאריך השיחות טרם נקבע ובקש להודיע זאת לאדלר. מה הם
סבורים? עם ה-Yokel האמריקני אפשר לעשות הכל? הנהלה הסוכנות מתנהגת - לסכון
סוטליטרי. אין הוא מוכן לטגול את ה-insolence וה-imudence הוא
יעזוב bag and baggage ויחמסר ויודיע על התפטרותו. סוף סוף הוא עשה דבר
מה בשביל א"י.

העירותי שבהחילה דיצמבר לא היה חיים בלונדון, כי נסע לקושטא ואנקרה, כן רקם חזקן,
קיבלתי תשובה מפרלצווייב שהיים בתרכיה, אבל יש טלפון בעולם ואפשר היה לטלפן
לחיים.